

Bruselj, 14.9.2017
COM(2017) 488 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU
O JAMSTVENEM SKLADU ZA ZUNANJE UKREPE IN NJEGOVM
UPRAVLJANJU V LETU 2016

{SWD(2017) 296 final}

Kazalo

1.	Uvod.....	3
2.	Finančni položaj in pomembne transakcije Jamstvenega sklada	4
2.1.	Finančni položaj Jamstvenega sklada 31. decembra 2016.....	4
2.2.	Pomembne transakcije Sklada v letu 2016.....	4
2.3.	Pomembne transakcije po datumu poročanja.....	5
3.	Predkonsolidirani računovodski izkazi Sklada	5
3.1.	Predkonsolidirani finančni položaj na dan 31. decembra 2016	5
3.2.	Predkonsolidirani izkazi poslovnega izida.....	7
4.	Upravljanje denarnih sredstev Jamstvenega sklada	8
4.1.	Naložbena politika	8
4.2.	Uspešnost in razvoj trga	8
5.	Unovčitev jamstev iz Jamstvenega sklada	9
6.	Prejemek EIB	10

1. UVOD

Z Uredbo Sveta (ES, Euratom) št. 480/2009 z dne 25. maja 2009 (kodificirana različica) (v nadaljnjem besedilu: Uredba)¹ je bil ustanovljen Jamstveni sklad za zunanje ukrepe (v nadaljnjem besedilu: Sklad) za poplačilo upnikov Unije v primeru neplačevanja posojil s strani prejemnikov posojil, ki jih odobri ali zanje jamči Evropska unija. V skladu s členom 7 Uredbe je Komisija finančno poslovanje Sklada zaupala Evropski investicijski banki (EIB) na podlagi sporazuma, ki sta ga podpisali Skupnost in EIB 25. novembra 1994 ter ki je bil nato spremenjen 23. septembra 1996, 8. maja 2002, 25. februarja 2008 in 9. novembra 2010 (v nadaljnjem besedilu: Sporazum).

Na podlagi člena 8 Uredbe mora Komisija Evropskemu parlamentu, Svetu in Računskemu sodišču vsako leto do 31. maja poslati poročilo o položaju Sklada in njegovem vodenju za preteklo proračunsko leto.

To poročilo skupaj z delovnim dokumentom služb Komisije vsebuje te informacije. Temelji na podatkih, prejetih od EIB v skladu s Sporazumom.

¹ UL L 145, 10.6.2009, str. 10; uredba je kodificirala in razveljavila Uredbo Sveta (ES, Euratom) št. 2728/94 z dne 31. oktobra 1994 o ustanovitvi Jamstvenega sklada za zunanje ukrepe.

2. FINANČNI POLOŽAJ IN POMEMBNE TRANSAKCIJE JAMSTVENEGA SKLADA

2.1. Finančni položaj Jamstvenega sklada 31. decembra 2016

Vrednost Jamstvenega sklada je 31. decembra 2016 znašala 2 506 053 053,14 EUR (31. decembra 2015 je znašala 2 343 091 110,14 EUR) (glej prilogo k delovnemu dokumentu služb Komisije: računovodski izkazi Jamstvenega sklada po podatkih EIB).

Skupna bilančna vsota Sklada se je leta 2016 povečala za približno 162,9 milijona EUR. To je predvsem posledica naslednjega:

Povečanja

- prispevek iz proračuna EU (znesek oblikovanja rezervacij) v višini 240,5 milijona EUR za prilagoditev Sklada ciljnemu znesku v višini 9 %;
- poslovni izid iz finančnih poslov je znašal 29,8 milijona EUR;
- vrednost portfelja se je povečala za 3,4 milijona EUR zaradi prilagoditve njegove vrednosti tržnim razmeram.

Zmanjšanja

- posredovanja Sklada za kritje neplačil v skupnem znesku 110,8 milijona EUR.

2.2. Pomembne transakcije Sklada v letu 2016

- Od novembra 2011 se EIB sooča z zamudami pri odplačevanju sirskih državnih posojil. EIB je posledično in v skladu z jamstvenim sporazumom med EU in EIB pri Jamstvenem skladu EU do 31. decembra 2016 unovčila 38 jamstev v skupnem znesku 309,07 milijona EUR (glej točko 5).
- 29. septembra 2016 je Komisija EIB izplačala 4,7 milijona EUR na podlagi zahtevka za unovčitev jamstva za neodplačano posojilo letališču Enfidha (Tunizija).
- Februarja 2016 je bil iz proračuna v Sklad prenesen znesek v višini 257,1 milijona EUR, kar ustreza znesku oblikovanja rezervacij za leto 2016.
- Februarja 2016 se je prispevek iz proračuna EU v Sklad izračunal v skladu s členom 3 in členom 5 Uredbe,

Člen 3 Uredbe določa ciljni znesek Sklada v višini 9 % skupnih neplačanih obveznosti do virov sredstev iz vsakega posla, povečanih za neplačane zapadle obresti.

Člen 5 Uredbe navaja, da se znesek, ki se prenese iz proračuna v Sklad v letu $n+1$, izračuna na osnovi razlike ob koncu leta $n-1$ med ciljnim zneskom in vrednostjo neto premoženja Sklada, kot je izračunana na začetku leta n .

Za prilagoditev Sklada na 9 % skupnih neplačanih obveznosti do virov sredstev je bilo na podlagi izračuna glede zajamčenih poslov, ki na dan 31. decembra 2015 še niso bili plačani, v proračunu EU za leto 2017 za oblikovanje rezervacij Sklada namenjenih 240,5 milijona EUR. Znesek sta

odobrila Svet in Evropski parlament, v bilanci stanja z dne 31. decembra 2016 pa je bil pripoznan kot sredstvo (terjatev) Sklada.

2.3. Pomembne transakcije po datumu poročanja

Februarja 2017 je bil zgornji znesek oblikovanja rezervacij v višini 240,5 milijona EUR prenesen iz proračuna EU v Sklad.

3. PREDKONSOLIDIRANI RAČUNOVODSKI IZKAZI SKLADA

Predkonsolidirani računovodski izkazi Sklada se pripravijo zato, da se vključijo računovodske operacije, ki niso vključene v računovodske izkaze Sklada, ki jih pripravi EIB (glej delovni dokument služb Komisije). Vključeni so v konsolidirane finančne izkaze EU.

3.1. Predkonsolidirani finančni položaj na dan 31. decembra 2016

Bilanca stanja – sredstva

	31. december 2016	31. december 2015
NEKRATKOROČNA SREDSTVA	1 945 964 058	1 614 233 483
Finančna sredstva	1 945 964 058	1 614 233 483
KRATKOROČNA SREDSTVA	324 202 070	493 752 100
Finančna sredstva	122 687 046	387 792 573
Terjatve	4 653 326	22 016 264
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki	196 861 698	83 943 262
SREDSTVA SKUPAJ	2 270 166 128	2 107 985 583

Bilanca stanja – obveznosti

	31. december 2016	31. december 2015
SREDSTVA PLAČNIKOV	1 958 000 325	2 082 760 780
Prispevek Evropske komisije	1 468 631 390	1 211 509 598
Rezerva, nastala zaradi vrednotenja na pošteno vrednost	35 493 647	32 123 388
Zadržani dobiček	453 875 288	839 127 794
NEKRATKOROČNE OBVEZNOSTI:	259 381 269	–
Finančne rezervacije	259 381 269	–
KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	52 784 534	25 224 803
Finančne rezervacije	49 674 541	
Obveznosti iz poslovanja	3 109 993	25 224 803
SKUPNA SREDSTVA + OBVEZNOSTI PLAČNIKOV	2 270 166 128	2 107 985 583

Razlika 235,8 milijona EUR med skupno predkonsolidirano knjigovodsko vrednostjo Sklada (2 270 166 128 EUR) in vrednostjo Sklada v računovodskih izkazih, ki jih je pripravila EIB (2 506 053 053 EUR), je predvsem posledica naslednjega:

- Predkonsolidirani računovodski izkazi vključujejo vse zneske, prenesene na EU kot posledica plačil zahtevkov EIB iz naslova jamstva za neodplačane obroke posojila (zaostala plačila ter obračunane zamudne obresti). Vendar so bili ti zneski zaradi političnih razmer v Siriji in na podlagi odločitve računovodje Evropske komisije v računovodskih izkazih za leto 2016 v celoti oslabljeni.
- Kratkoročna sredstva (terjatve) v predkonsolidiranih računovodskih izkazih vključujejo zahtevek EIB za unovčitev jamstva za neodplačano posojilo letališču Enfidha (Tunizija) v višini 4,7 milijona EUR, o katerem trenutno potekajo razprave z EIB.
- V predkonsolidiranih računovodskih izkazih za leto 2016 se pripoznajo finančne rezervacije v višini 309,1 milijona EUR v zvezi s prihodnjimi plačili preostalih obrokov Siriji.
- Kratkoročne obveznosti (dolgovi) v predkonsolidiranih računovodskih izkazih vključujejo dolg v višini 2,1 milijona EUR za pristojbine EIB za izterjave.

- V računovodskih izkazih, ki jih je pripravila EIB, so plačila zahtevkov EIB za unovčitev jamstev iz Jamstvenega sklada (in morebitne poznejše izterjave in zamudne obresti) pripoznana kot zmanjšanja (povečanja) neto premoženja (prispevek EU). V predkonsolidiranih računovodskih izkazih sredstva, izplačana na podlagi zahtevkov EIB, niso odšteta od neto premoženja, saj postanejo prenesena sredstva. Povezani zneski se knjižijo kot prihodki (zamudne obresti in kazni, dobički iz tečajnih razlik) ali odhodki (pristojbine EIB za izterjave, oslabitve, izgube iz tečajnih razlik). Zato prihaja do stalnih razlik med postavkami neto premoženja (prispevek EU in zadržani dobiček), pripoznanih v računovodskih izkazih, ki jih pripravi EIB, in predkonsolidiranih računovodskih izkazih, ki jih pripravi Evropska komisija.

3.2. Predkonsolidirani izkazi poslovnega izida

Na enak način kot bilanca stanja se za vključitev v konsolidirane finančne izkaze EU pripravi tudi predkonsolidiran izkaz poslovnega izida.

	2016	2015
Prihodki iz poslovanja	–	477 789
Stroški iz poslovanja	(310 636 400)	(1 591 683)
REZULTAT IZ POSLOVANJA	(310 636 400)	(1 113 894)
Finančni prihodki	39 947 802	40 109 123
Finančni stroški	(114 563 908)	(68 365 473)
FINANČNI REZULTAT	(74 616 106)	(28 256 350)
POSLOVNI IZID ZA ZADEVNO LETO	(385 252 506)	(29 370 244)

- Stroški iz poslovanja obsegajo predvsem nerealizirano izgubo iz na novo pripoznanih finančnih rezervacij za prihodnja izplačila Siriji (309,1 milijona EUR), pristojbine EIB za upravljanje (0,9 milijona EUR), obračunane pristojbine EIB za izterjavo (0,5 milijona EUR) ter skrbniške pristojbine in revizijske stroške (0,2 milijona EUR).
- Finančni prihodki zajemajo predvsem prihodke od obresti iz naložbenega portfelja (14,4 milijona EUR), realiziran dobiček od prodaje finančnih sredstev (16,8 milijona EUR) in obračunane zamudne obresti na prenesena sredstva (8,7 milijona EUR).
- Finančni stroški zajemajo predvsem izgube zaradi oslabitve posojil Siriji, prenesene na EU leta 2016 (glej točko 5).

4. UPRAVLJANJE DENARNIH SREDSTEV JAMSTVENEGA SKLADA

4.1. Naložbena politika

Likvidna sredstva Sklada se vlagajo v skladu z načeli upravljanja, določenimi v prilogi k Sporazumu, kakor je bil spremenjen². Zato je treba 20 % sredstev Sklada vložiti v kratkoročne naložbe (do enega leta). Te naložbe vključujejo vrednostne papirje z variabilno obrestno mero, ne glede na njihove datume zapadlosti, ter vrednostne papirje s fiksno obrestno mero, ki jim do zapadlosti preostaja največ eno leto, ne glede na njihovo začetno zapadlost. Da se ohrani ravnotežje med različnimi instrumenti, ki zagotavljajo potrebno likvidnost, se zadrži najmanj 100 milijonov EUR v instrumentih denarnega trga, zlasti bančnih depozitih.

Do 80 % sredstev Sklada se lahko vloži v portfelj obveznic s preostalo zapadlostjo do največ 10 let in šest mesecev od datuma plačila. Povprečno trajanje naložb vseh sredstev Sklada ne sme biti daljše od petih let. Pri naložbah v obveznice je treba spoštovati specifična merila, kot so likvidnost, kreditna kakovost, primernost nasprotnih strank in omejitve koncentracije. Da bi zagotovili razpršitev tveganja, celotni znesek, vložen v obveznice po posameznem izdajatelju, ne sme presegati 10 % skupne nominalne vrednosti portfelja.

4.2. Uspešnost in razvoj trga

V letu 2016 so se obrestne mere zaradi makroekonomskih pogojev in močno spodbujevalne monetarne politike zmanjšale in pogosto dosegle negativne ravni.

V prvi polovici leta 2016 so bile za evropski trg sredstev s stalnim donosom značilna večja nestanovitnost, ko so bila tržna pričakovanja posledica upočasnitve gospodarske rasti na Kitajskem, nekaterih šibkih točk v okrevanju ZDA in padajočih cen blaga, kar je stopnjevalo zaskrbljenost glede recesije, ter spremembe razširjenega programa odkupa vrednostnih papirjev ECB (EAPP).

Donos državnih obveznic se je do septembra še naprej zmanjševal zaradi nizke nominalne rasti in spodbujevalne denarne politike. Za trge pomembna dogodka v letu 2016 sta bila tudi odziv trga na referendum Združenega kraljestva 23. junija 2016 o članstvu v EU in na predsedniške volitve v Združenih državah novembra 2016.

V tretjem četrtletju so bili trgi obveznic mirnejši, najbolj pa je v tem obdobju izstopala sprememba denarne politike japonske centralne banke v septembru (nakazala omejitve donosa japonskih državnih obveznic), ki je pospešila pričakovanja glede podpore fiskalne politike svetovnim gospodarstvom.

V zadnjem četrtletju leta 2016 se je trg obveznic spremenil zaradi večjih političnih tveganj. Nestanovitnost se je močno povečala, na splošno pa so se zvišale tudi srednje- do dolgoročne referenčne obrestne mere. Srednje- do dolgoročne obveznice in zlasti referenčni donos za desetletne nemške državne obveznice so postali ponovno pozitivni. Kratkoročne obrestne mere so nasprotno ostale močno negativne. Poleg negotovosti med udeleženci na trgu glede naravnosti denarne politike najpomembnejših centralnih bank je bila glavno gonilo politika, ki naj bi jo izvajal novoizvoljeni predsednik ZDA.

² Spremenjen z dopolnilnim sporazumom št. 1 z dne 23. septembra 1996, dopolnilnim sporazumom št. 2 z dne 8. maja 2002, dopolnilnim sporazumom št. 3 z dne 25. februarja 2008 ter dopolnilnim sporazumom št. 4 z dne 9. novembra 2010.

Zaradi izida predsedniških volitev ZDA so se bistveno spremenile cene številnih razredov sredstev, saj je bila posebna pozornost namenjena Trumpovim načrtom na področju gospodarske politike v zvezi s fiskalnimi spodbudami, davčno reformo in deregulacijo. V obdobju od njegove izvolitve do konca leta so bila pričakovanja glede rasti in inflacije na trgu višja, manjši pomen pa je bil pripisan morebitnim tveganjem, povezanim z nekaterimi temami njegove volilne kampanje, ki so se nanašale na njegov pristop k trgovinski in zunanji politiki. Zato so se na razvitih trgih naložbe iz obveznic močno preusmerile v lastniške vrednostne papirje.

Uspešnost portfelja sklada se je spremljala na podlagi dnevne tržne cene. V letu 2016 je imel portfelj na podlagi dnevne tržne cene letni donos 1,5563 % MTM, s čimer je presegel referenčni donos za +36,35 bazičnih točk. Merilo uspešnosti Sklada je sestavljeni indeks, ki vključuje predvsem indekse iBoxx³ (zlasti indeksa EUR Eurozone Sovereign in EUR Collateralized Covered) ter Euribid⁴ za kratkoročno izpostavljenost.

Pozitivne rezultate Sklada v letu 2016 se pripisuje predvsem zmanjšanju vrednosti na krajšem delu referenčnih krivulj donosa (več podatkov o gibanjih v navedenem letu je v oddelku 1.4.2 „Performance“ (Uspešnost) dokumenta služb Komisije).

5. UNOVČITEV JAMSTEV IZ JAMSTVENEGA SKLADA

Zaradi slabšanja razmer v Siriji so Svet za zunanje zadeve, Evropski parlament in Svet v letu 2011 sprejeli sklepa o prepovedi izplačil EIB v povezavi z obstoječimi posojilnimi pogodbami ter zamrznitvi pogodb EIB o tehnični pomoči za državne projekte v Siriji. Restriktivni ukrepi so bili nato vključeni v Uredbo Sveta (EU) št. 36/2012 z dne 18. januarja 2012, kakor je bila spremenjena.

Posledično EIB od maja leta 2011 ni začela izvajati nobenega novega financiranja, vsa tekoča izplačila in storitve tehnične pomoči za Sirijo pa so od novembra 2011 do nadaljnjega zamrznjena.

Od novembra 2011 se EIB sooča z zamudami pri odplačevanju sirskih državnih posojil. V Skladu z jamstvenim sporazumom med EU in EIB je EIB zato pri Jamstvenem skladu do 31. decembra 2016 unovčila 38 jamstev v skupnem znesku 309,07 milijona EUR (vključno s kaznimi, ki jih je naložila EIB, in izterjanimi zneski).

29. septembra 2016 je Komisija EIB izplačala 4,7 milijona EUR na podlagi zahtevka za unovčitev jamstva za neodplačano posojilo letališču Enfidha (Tunizija).

- Dogodki po datumu poročanja (po koncu julija 2017).

Do konca julija 2017 je bilo unovčenih še sedem jamstev za neplačila Sirije v skupnem znesku 31,57 milijona EUR (vključno s kaznimi, ki jih je naložila EIB).

³ Indeksi trga obveznic iBoxx so referenčna merila za poklicno rabo in zajemajo izdajo likvidnih obveznic, uvrščenih v naložbene razrede. Vlagateljem omogočajo, da analizirajo in izbirajo referenčna merila, ki odražajo njihov naložbeni profil. Uporabljajo se za raziskovanje stalnega donosa, razporejanje sredstev in ocenjevanje uspešnosti.

⁴ Euribid je evropska medbančna izklicna obrestna mera, po kateri si je banka pripravljena izposoditi denar, bolj znani Euribor pa je evropska medbančna obrestna mera, po kateri je banka pripravljena posoditi denar.

Komisija je 20. januarja 2017 prejela drugi zahtevek EIB za unovčitev jamstva za neodplačano posojilo letališču Enfidha (Tunizija) za skupni znesek 2,21 milijona EUR (vključno s kaznimi).

6. PREJEMEK EIB

Prejemek EIB je sestavljen iz pristojbin za upravljanje in pristojbin za izterjavo. Pristojbine za upravljanje krijejo upravljanje Sklada. Pristojbine za izterjavo krijejo ukrepe izterjave pri terjatvah zaradi neplačil, ki so krita z jamstvom EU za finančne posle EIB zunaj EU.

Drugi dopolnilni sporazum k Sporazumu z dne 8. maja 2002, določa, da se prejemek banke izračuna z uporabo regresivne letne stopnje pristojbine za vsak obrok sredstev Sklada. Ta prejemek se izračuna na podlagi letnega povprečja sredstev Sklada.

Prejemek banke za leto 2016 je znašal 891 975 EUR in je bil v izkaz poslovnega izida vključen kot strošek, v bilanci stanja pa je zabeležen kot časovne razmejitve (obveznosti).

Pristojbine za izterjavo, ki se plačajo EIB, se izračunajo na podlagi veljavnega sporazuma o izterjavi, ki sta ga Komisija in EIB podpisali julija 2014. Ob koncu leta 2016 je vsota obračunanih pristojbin za izterjavo znašala 2 060 285 EUR.